

νιζόμενοι μὲν ὅ,τι ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς καλόν, ἀλλὰ, καθὼς Ἕλληνες, ἀποφεύγοντες, ὅσον γίνεται τὰς παρεκτροπὰς των. Ἀπὸ τῶν κλεινῶν τῆς Ἑλλάδος Βουλῶν ἃς ἀντηχήσῃ πέραν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Ἀκροκεραυνίων ἡ φωνὴ τοῦ ἀκραίφνου πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, ἀμιγῆς παντὸς χαμερποῦς κομματισμοῦ καὶ ἀτομικῶν συμφερόντων. Ἄς ἀτενίζωσιν ὁμοθυμαδὸν ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ εἰς τὸ εἶδωλον τῶν γλυκυτέρων καὶ νομιμωτέρων ἐφάσεων πάσης Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ἃς μὴ ἀναρβιπίζωσι θεοστυγεῖς φλόγαι, θυούσας πολύτιμον αἷμα εἰς τὸν βοῦδὸν τῆς σπουδαρχίας καὶ τῆς ἐριδος, ἃς ρυθμίζωσιν, ἐν τῇ συνέσει αὐτῶν ὡς πατέρες τοῦ ἔθνους τὴν ἠθικὴν καὶ νοερὰν μόρφωσιν τοῦ ἔθνους τούτου καὶ ἃς προετοιμάζωσιν αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ μεγάλου σταδίου ὅπερ ἀνοιχθήσεται αὐτῷ παρὰ τῆς Προνοίας.

Ἐάν ἄρα τινὲς τῶν γονέων ἐννοήσωσι κάλλιον τὴν σπουδαιότητα τοῦ μέρους των ἐν τῇ ἀνατροφῇ, ἀναγνώσαντες τὰς σκέψεις ταύτας οὐχὶ ἐν παρέργῳ καὶ πρὸς διασκεδάσειν, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς σπουδάζοντες τὰ καθ' ἑκάστη ἐν τῷ συνόλῳ ἵνα ἐφαρμόσωσιν αὐτάς, καθὼς σκέψεις οὐχὶ τῶν ἐλαχίστων ἡμῶν, ἀλλὰ τῶν ἐξοχωτέρων καὶ ἐμβριθεστέρων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἀνδρῶν τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Ρολλίνου, τοῦ Ρακίνα, τοῦ Ρουσώ, τοῦ Σατωβρίαν, τοῦ Καποδιστρίου. Ἐάν οἱ Διευθύνται τῆς δημοσίας ἀνατροφῆς ἐκτιμήσωσιν ὅσον πρέπει τὴν ὑψηλὴν των ἀποστολήν, ἀφ' ἧς ἡ τύχη τοῦ ἔθνους των καὶ ἡ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν ἐξαρτᾶται, εἰσαγάγωσι δὲ καὶ τινὰς ἀναγκίας μεταρρυθμίσεις· ἐάν ἐκ τῆς ἐλλόγου συνδρομῆς ἀμφοτέρων ἐξέλθωσι τινες ἀγαθοὶ καὶ τινες πεφωτισμένοι πολῖται, τὸ πονημᾶτιον τοῦτο δὲν ἐγράφη πάντῃ ἀνωφελῶς χάριν τῆς νεολαίας, ἧς ἡ ἐπ' ἀγαθῷ πρόοδος ἐπησχόλησε πάντας τοῦ στοχασμοῦ καὶ πάσας τὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς μας.

Ἐν Ὁδησσῷ.

Ο ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΤΟΥ ΤΑΓΓΟΥΙΚ

καὶ ἡ μήτηρ

ΑΛΗ ΤΟΥ ΕΠΑΪΤΟΥ.

(Ἐκ τῶν τοῦ P. J. Stahl [Hetzl].)

Α'.

Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίκ ἠδύνατο νὰ λογισθῇ ὡς καλὸς ἡγεμὼν. Ἀπόλυτος ὢν μονάρχης, εἶχε δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐφ' ὅλων τῶν ὑπηκόων του· μόλις μετὰ μακρὰ διαστήματα χρόνου ἐρρά-

βδιζε δωδεκάδας τινὰς αὐτῶν· ἀπῆτει μάλιστα διὰ νὰ αἰτιολογήτῃ τὴν ἐργὴν ταύτην σοβαρόν-τινα λόγον· κακὴν χώνευσιν, κακὴν νύκτα, ἀσήμαντόν τι ἐμπόδιον ἐν τῷ βίῳ του.

Οἱ βαθύνοντες ἄνδρες τοῦ κράτους τοῦ ἐσυμπέραναν ἐκ τούτου ὅτι, ἂν ἀνετρέφετο ὡς ὁ τυχὼν, δηλαδὴ μακρὰν τοῦ θρόνου καὶ τῶν κολάκων τῆς παντοδυναμίας του, δὲν θὰ ἦτο χειρότερος οὐδενὸς ἄλλου.

Εἶναι δὲ ἀληθὲς ὅτι ὁ μέγας αὐτὸς ἡγεμὼν εἶχεν ἐνίοτε φαντασίας τινὰς καλλοσύνης, καὶ ὅτι τοῦτο ἤρκει εἰς τὴν δόξαν του καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ του.

Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίκ ἦτο διζεζάδελφος τῶν περιφήμων Σουλτάνων τῆς Χαλιμάς. Εἶχε δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφελείας αὐτῶν.

Ἐν συντόμῳ λοιπὸν λέγομεν ὅτι ὡς οἱ πρόγονοί του, ὅταν ἐβαρύνετο τὴν αὐλήν του, ἐνεδύετο ὁποιοῦν-ποτε ἐνδυμα καὶ ἔτρεχεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ βεζύρου του (τὸν ὁποῖον δὲν εὐχαρίστουν πάντοτε οἱ περίπατοι αὐτοί), ἔτρεχεν ἄγνωστος (incognito) εἰς ἀναζήτησιν διασκεδάσεων εἰς τοὺς δρόμους τῆς πρωτεύουσας του.

Ἄν δὲ κατώρθωνε νὰ συλλάβῃ εἰς τὸν ἀέρα τὰ ἔπεα πτερόεντα δύο ἢ τριῶν κεχηναίων νὰ ξίψῃ λαθραῖον βλέμμα εἰς ἐν ἡ δύο ἐργαστήρια καὶ νὰ ἀναμιχθῇ ὀλίγον εἰς πράγματα τὰ ὅποια δὲν τὸν ἀπέβλεπον διόλου, τίποτε δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ τὸν μεταπίσῃ ὅτι ἐγνώριζε κατὰ βάθος τὰ μυστήρια τῆς ἐπικρατείας του. Τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, Σιδίβης ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας του, ἔπρεπε νὰ προφυλάττηται. Ὁ Σουλτάνος, ὁ κύριός του, τὸν ἔφερε γρήγορα εἰς τὴν θέσιν του καὶ αὐτὸν καὶ τὰς ἐκθέσεις του. Οἱ εὐφύεστεροι μόνον καταφρονητικὴν μειδίαμα ἐλάμβανον παρ' αὐτοῦ. Εἶχε βεβαίως ἰδεῖ πολὺ περισσότερα καὶ καλλίτερα.

Β'.

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ μέγας αὐτὸς μονάρχης ἐπεριπάτει εἰς ἐν ἐκ τῶν ὀλιγώτερον εὐνοουμένων τμημάτων τῆς πρωτεύουσας, εἶδεν ἕνα δυστυχῆ ἐπαίτην, ὅστις βραρυθεὶς νὰ ζητῇ χωρὶς ἐπιτυχίαν, εἶχε πέσει πλησίον εἰς ἕνα τοῖχον.

Τί ἔκαμνεν ἐκεῖ ὁ ταλαίπωρος δὲν εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσωμεν. Ἐπεκαλεῖτο μάρτυρα τὸν οὐρανὸν ὅτι ἡ καρδία τῶν πασάδων δυσκολώτερον τῶν πετρῶν μαλακώνεται καὶ παρρησία καταδείκνυσεν ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐπαίτου δὲν ἀξίζει εἰς Ταγγουίκ ὅσον τὸ τοῦ Σουλτάνου.

Καὶ ὅμως ὁ ἐπαίτης ἐκεῖνος δὲν ἦτο ἐχθρὸς τῆς κοινωνίας· ἀλλὰ ἡ πείνα καὶ τοὺς προτέρους ἀπελπίζει. Διώκει, ὡς λέγεται, τοὺς λύκους ἐκ τοῦ δά-

σους· υποθέτω δὲ ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ πρόβατα θὰ ἐξήρχοντο μανιώδη, ἂν δὲν εὔρισκον ἐκεῖ βοσκήν. Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, οἱ πτωχοὶ εἶναι πρὸ πάντων ἐχθροὶ τῆς δυστυχίας των.

Ὁ καλὸς Σουλτάνος ἐξεπλάγη ὑπὸ τῆς ἐξωγραφημένης εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου ἀπελπισίας, καὶ ὑπὸ τῆς φανερᾶς δυστυχίας τὴν ὁποίαν ἀπεκάλυπτον καὶ ἡ ἰσχνότης του καὶ ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις τοῦ ἐκθωρισμένου βουρνούζιου τὸ ὅποιον τὸν ἐκάλυπτε.

« Ἰδοὺ εἰς ὑπήκόος μου, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ εἰς τὸν βεζύρη του, ὁ ὅποιος δὲν φαίνεται πεπεισμένος ὅτι ὅλα βαδίζουν θαυμάσια εἰς τὸν καλλίτερον τῶν κόσμων, ὥπως σὺ προσπαθεῖς καθ' ἡμέραν νὰ μὲ πείσης.

— Πα! ἀπεκρίθη ὁ βεζύρης, κάνεις ἀμελής ὁ ὅποιος προτιμᾷ νὰ ζητῇ παρὰ νὰ ἐργάζεται!

— Εἶσαι βέβαιος, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, καὶ πιστεύεις ὅτι εἰς βασιλείον τόσον θαυμασίως κυβερνῶμενον ὅσον τὸ εἰδικόν μου, εἴμπορεῖ νὰ εὔρεθῇ ὅν τόσον ἐστερημένον ὑπερηφανείας, ὥστε νὰ προτιμᾷ τὴν ἐπαιτείαν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν;

— Ἄν δὲν ἦναι ἀμελής, ἀπεκρίθη ὁ βεζύρης, εἰς τὸν ὅποιον δὲν ἤρεσκε τὸ σοδαρὸν ὕψος τῆς συνομιλίας, εἶναι τοῦλάχιστον μέθυσος. Αὐτὴ δὲ ἡ κοκκίνη μύτη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠχροῦ ἐκείνου προσώπου τὸ ἀποδεικνύει κάλλιστα.

— Κύριε μεγάλε μου βεζύρη, ὑπέλαβεν ὁ Σουλτάνος, μ' ἔλεγεσ σήμερον τὸ πρῶτ' ἀκόμη ὅτι ὁ ἐσχάτος τῶν ὑπηκόων μου δὲν τολμᾷ πατε ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του παρὰ διὰ νὰ εὐλογήσῃ τὸν οὐρανὸν διότι τὸν ἔδωκε μονάρχην ὡς ἐμεῖ, καὶ δὲν θὰ δυσχυρισθῇς, πιστεύω, ὅτι οἱ ὀδυρμοὶ τοῦ ἐπαίτου αὐτοῦ ὁμοιάζουν ὡσανά!

— Τί σημαίνει τὸ μεμονωμένον παράπονον ἐνὸς μεθύσου, χωνεύοντος τὸ κρασί του εἰς τὴν γωνίαν ἐνὸς δρόμου, ἀπεκρίθη ὁ βεζύρης, παραβαλλόμενον, πρὸς τὴν ἐνθουσιώδη σιωπὴν ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους...

— Εἰξεύρω πόσον ἀξίζει ἡ πῆχυ τῆς σιωπῆς αὐτῆς, εἶπεν ὁ Σουλτάνος ξηρῶς· μ' ἐφάνη εὐχάριστος εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς βσιλείας μου, ἀλλ' ἀρχίζει νὰ μὲ ἐρεθίζῃ. Δὲν ἔγραψαν κάπου ὅτι ἡ σιωπὴ τῶν λαῶν εἶναι μάθημα τῶν βασιλέων;

— Ἄ! Μεγαλειότατε, πῶς κάμνεις τὴν τιμὴν εἰς τὸν λόγον ἐνὸς Γάλλου νὰ τὸν ἀναφέρῃς κἄν; θὰ παραβάλῃς αὐτὸν τὸν φλύσρον λαὸν, ὁ ὅποιος εὔρισκε τρόπον νὰ ὁμιλῇ καὶ ἐν ᾧ σιωπᾷ, πρὸς τὸν εὐγενῆ λαὸν τοῦ Ταγγουῖκ, τοῦ ὁποῖου ὅλη ἡ χαρὰ εἶναι ἡ σιωπὴ;

— Ὅλα αὐτὰ καλὰ καὶ ἅγια, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, ἀλλὰ μ' ἐνδιαφέρει νὰ μάθω ἂν τὸ παράπονον αὐτοῦ τοῦ πτωχοῦ ἦναι παράπονον μεθύσου ἢ ἀνθρώ-

που παρὰ πολὺ νηστεύσαντος καὶ τολμῶντος νὰ ἦναι δυσηρεστημένος γεγωνυῖα τῇ φωνῇ. Μὰ τὸν Ἀλλάχ, ἂν ὁ ἐπαίτης αὐτὸς δὲν ἔχῃ τὴν μύτην κοκκίνην, κακὸν τῆς κεφαλῆς του!

Γ'.

Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουῖκ δὲν ἦτο, ὡς βλέπομεν, εὐαπάτητος. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο μύωψ ἔλαβε τὰ ὀμματοῦάλιά του καὶ προσεπάθησε νὰ βεβαιωθῇ ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς περὶ τῆς ἀληθείας τῆς κατηγορίας, τὴν ὁποίαν ὁ βεζύρης του ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ κατὰ τῆς ῥινὸς ἐνὸς τῶν ὑπηκόων του.

Ἀλλὰ ματαίως. Ἐτυχεν ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ διακόψῃ ὁ ἐπαίτης τοὺς ὀδυμούς του διὰ νὰ ξέσῃ τὴν μύτην του. Θὰ παρέδλεπα δὲ αὐτὴν τὴν λεπτομέρειαν, ἂν δὲν ἐνδιέφερεν εἰς τὴν ἱστορίαν ταύτην.

« Ἄς περιμείνωμεν, » εἶπεν ὁ μεγάλθυμος ἡγεμὼν.

Ἡ ὑπομονὴ ἐνὸς Σουλτάνου ἔχει ὄρια. Μετὰ τινα λεπτά, ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουῖκ ἀνέλαβε τὰ ὀμματοῦάλιά του.

« Μὰ τὸν Ἀλλάχ! αὐτὸ εἶναι δυσάρεστον· ὁ ἄθλιος αὐτὸς δὲν ἐτελείωσε τὸ ξύσιμον τῆς μύτης του.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ βεζύρης, ἄς ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸν ἐπαίτην καὶ τὴν μύτην του· τὰ πολύτιμα βλέμματα τῆς Ἱμετέρας Μεγαλειότητος ἔχουν καλλιτέρας ἐνασχολήσεις παρὰ νὰ καταβαίνωσιν εἰς τοιαύτας παρατηρήσεις.

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Σουλτάνος, δὲν θὰ εἰποῦν ὅτι μίαν φορὰν εἰς τὴν ζωὴν μου ἠθέλησα νὰ θεωρήσω τὴν μύτην ἐνὸς πτωχοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν τὸ κατώρθωσα.

Ἐν τέταρτον τῆς ὥρας παρῆλθε κατὰ τὸ ὅποιον τρεῖς ἔλαβεν, ἀνέλαβε καὶ ἀφῆκε τὰ ὀμματοῦάκια μετ' ἐπιμονῆς, τὴν ὁποίαν ἡ ἱστορία θὰ θαυμάσῃ, καὶ τρεῖς οἱ ἀγῶνές του ἔμειναν ἀνωφελεῖς. Ἡ ἀδιάκριτος χεὶρ τοῦ ἐπαίτου ἐγένετο πάντοτε ἐμπόδιον τῆς ὀπτικῆς ἀκτίνος τοῦ ἡγεμόνος του, ὡς νὰ τὸ ἔκαμνεν ἐπίτηδες.

« Φῶς ἐπουράνιον, εἶπεν ὁ βεζύρης, φοβούμενος μήπως ἡ μικρὰ ἀποτυχία τοῦ κυρίου του ἐλάβανε μεγάλας διασπάσεις, καταδέξου νὰ ἀρκεσθῇς εἰς τοὺς λόγους τοῦ δούλου σου· ἡ μύτη τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ εἶναι κοκκίνη ὡς δαυκίον.

— Εἰξεύρω ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ἀπήντησεν ὁ Σουλτάνος διὰ βραχείας φωνῆς, ὅτι ὁ ἡγεμὼν ὀφείλει νὰ βλέπῃ ὅλα μόνος του. Θὰ ἰδῶ τὴν μύτην αὐτοῦ τοῦ ἐπαίτου ἢ δὲν ὑπάρχει Κοράνι. Αὐτὸ θέλω νὰ μάθω, καὶ νὰ τὸ μάθω εὐθὺς, ὅχι μόνον ἂν ὁ ταλαίπωρος αὐτὸς ἔχῃ τὴν μύτην κοκκίνην, ὡς τολμᾷς νὰ διατείνεσαι, ἀλλ' ἀκόμη καὶ διατί εἶναι κοκκίνη.

— Ἄν ἡ Ἱμετέρα Μεγαλειότης καταδέχεται νὰ μὲ τὸ διατάξῃ, ἀπεκρίθη ὁ ὑπουργός, τρέμων μή-

πως ἐμπλεχθῇ εἰς τὴν λύσιν τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ προβλήματος, πηγαίνω νὰ τὸ μάθω ἀπὸ αὐτὸν τὸν δυστυχή.

— Τῷ ὄντι, εἶπεν ὁ Σουλτάνος . . . Ἀλλὰ ὄχι! »

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίτ᾽ δὲν εἶχεν ἔλλειψιν θελήσεως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ τῆς δόξης του, κατεδέχθη νὰ διασκελίσῃ αὐτὸς τὸ ρυάκιον τὸ ὁποῖον διεχώριζε τὸ ἱερόν του πρόσωπον ἀπὸ τὸ τοῦ ἐπαίτου Ἀλῆ.

Ὁ δὲ Ἀλῆς, ὅπως εἰς τὸ ἔργον του προσέχων, δὲν τὸν εἶδεν ἐρχόμενον.

« Κατηραμέναι μυῖαι, ἀνέκραζε, λυσσασμέναι μυῖαι, δὲν περιμένετε τοῦλάχιστον νὰ ἀποθάνω ἐντελῶς; »

Ὁ Σουλτάνος, ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀλῆ, κατελήφθη ὑπὸ τοῦ τρελλοῦ ἐκείνου γέλωτος διὰ τὸν ὁποῖον καὶ Σουλτάνοι καὶ θεοὶ λησμονοῦσι τὸ ἴδιον αὐτῶν μεγαλεῖον.

Ὅταν ὁ μονάρχης γελᾷ τὸ χρέος τοῦ ὑπουργοῦ του εἶναι νὰ πράττῃ τὸ αὐτό. Ὁ Βεζύρης ἠκολούθησεν ἀφόβως τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου του· θὰ ἐγέλα δυνατώτερον, ἂν ἠδύνατο.

Ἐν τούτοις διαδίδεται τινὲς, εἰς οὓς ἀνερμίσθησαν μετ' ὀλίγον στίφος μαθητῶν ἐξερχομένων τοῦ σχολείου, ἐστάθησαν ἐμπρὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Βεζύρου του. Βλέποντες δὲ δύο ἀνθρώπους, μεγαλοπρεπὲς ἔχοντας πρόσωπον, παρὰδεδομένους εἰς τόσῃ εὐθυμίαν ἤρχισαν καὶ αὐτοὶ νὰ γελῶσι. Ὁ κολλητικὸς αὐτὸς γέλως ἐκυρίευσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁλόκληρον τὸ τμήμα καὶ μετὰ τὸ τμήμα ὁλόκληρον τὴν πόλιν, ἥτις δὲν ἔμαθε ποτὲ διὰ τί ὑπῆρξε τόσων εὐθυμος.

Μόνος ὁ ἐπαίτης δὲν ἐγέλασε.

Ἡ ῥις αὐτοῦ τριφθεῖσα παρὰ πολὺ, ἔλαμπεν εἰς τὸν ἥλιον, ὡς φλόξ, καὶ ὅλαι αἱ μυῖαι τῆς πόλεως, προσελκυσθεῖσαι ὑπὸ τῆς λάμπσεως, ἐστρέφοντο περὶ αὐτήν.

« Μὰ τὸ γένειόν μου, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Σουλτάνος, ὁ ἐπαίτης αὐτὸς μ' ἐνδιαφέρει καὶ ἀφ' οὗ μὲ ἔκαμε νὰ περάσω εὐχαρίστως ἐν τέταρτον τῆς ὥρας εἶναι δίκαιον ν' ἀνταμειφθῇ. »

Βαδίσας λοιπὸν κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸν, τῷ ἔδωκε τὸ ῥιπίδιόν του, προσκαλέσας αὐτὸν νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ὡς μυικστήριον.

« Εὐχαριστῶ πολὺ, ἐνδοξότατε, εἶπεν ὁ ἐπαίτης, ἡ βοήθειά σου ἔρχεται ἐν καιρῷ ὀλίγον ἀκόμη καὶ ἐτρελλαινόμην. Δὲν θὰ ἐπίστευα ποτὲ ὅτι κέντημα μυίας ἐπὶ καύματος τοῦ ἡλίου ἦτο δυνατόν νὰ φανῇ εἰς τὸν ἀνθρώπον χειρότερον τῆς πείνης, τῆς δίψης καὶ τῆς μεγαλειτέρας ἐνδείας.

— Ὁ θεὸς εἶναι μέγας, εἶπεν ὁ Σουλτάνος· ἠθέλησε νὰ σὲ διδάξῃ ὅτι εἰς πόνοσ διώκει τὸν ἄλλον.

— Ἐνδοξότατε, εἶπεν ὁ ἐπαίτης, θὰ ἐνόμιζα μᾶλλον ὅτι τὸ μόνον ἱατρικὸν τοῦ κακοῦ εἶναι τὸ καλόν. »

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπρόκειτο περὶ πολιτικῆς, ἡ ἀπάντησις αὐτῇ δὲν δυσηρέστησε πολὺ τὸν Σουλτάνον.

« — Μὴ ἀπελπίζεσαι, ἀπεκρίθη εἰς τὸν ἐπαίτην μετὰ θελκτικῆς ἀγαθότητος. Βλέπω εὐχαρίστως ὅτι ὁ βερίλος μου ὁ ὁποῖος γελᾷ ἐκεῖ πέραν ὡς βλάξ, χωρὶς νὰ εἰδεύρῃ τί τὸν περιμένει, σὲ εἶχε συκοφαντήσει. Ἰππεστήριζε πρὸ ὀλίγου ὅτι τὸ κρασί σου εἶχε κακκινίσει τὴν μύτην.

— Τὸ κρασί, ἀπεκρίθη ὁ ἐπαίτης, τὸ κρασί! Ὁ φίλος σου ἐμπιζίζει τῇ δυστυχίᾳ μου, ἐνδοξότατε. Ἐάν δὲν ἦναγκαζόμην νὰ πωλήσω τὴν ὀμβρέλλαν μου διὰ νὰ ἀγοράσω τὸ τελευταῖόν μου κομμάτιον ψωμίου, ἡ μύτη μου θὰ ἦτο ὡς ἡ εἰδική σου καὶ ἡ εἰδική του. Κρασί ποτὲ δὲν ἐπλησίασε τὰ χεῖλη τοῦ Ἀλῆ, καὶ ὅταν εἶχε μάλιστα καλὰ χεῖρια καὶ ἐπορίζετο ἐντίμως τὸν βίον του· εἶμαι ἀληθῆς πιστός, ἐνδοξότατε! ἀλλὰ ἡ τύχη ἡμῶν τῶν πτωχῶν ὅταν ἡ ἐργασία . . . »

Ὁ Ἀλῆς, νομίζω παρ' ὀλίγον νὰ εἶπη τι τὸ ὁποῖον ὁ Σουλτάνος θὰ ἐξελάμβανεν ὡς ἀνοησίαν. Ἀλλ' εὐτυχῆς τις περίστασις τὸν ἐμπόδισε νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του καὶ νὰ χαλάσῃ τὴν ὑπόθεσίν του· μυῖα αὐθαδεστέρα τῶν ἄλλων, ὠφελήθη ἐκ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν, διὰ ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸν Σουλτάνον, εἶχε παύσει νὰ μεταχειρίζεται τὸ ῥιπίδιον, καὶ ὁρμήσασα ἐξαίφνης ἐπὶ τῆς ῥινός του τὸν ἐκέντησε τόσον τρομερὰ, ὥστε συνέπτυξεν εἰς ἓν μόνον ὅλα του τὰ πάθη.

Ὁ ταλαίπωρος μάλις ἐπρόφθασε ν' ἀφήσῃ νὰ πέσῃ τὸ ῥιπίδιον καὶ λαμβάνων τὴν μύτην του διὰ τῶν δύο χειρῶν μετὰ νέας μανίας, ἐφαίνετο ὡς ἂν ἀπεράσισε νὰ τὴν ἐκρίζωσῃ.

« Φίλε μου, εἶπεν ὁ φρόνιμος Σουλτάνος, ὅσον περισσότερο ζῆσαι, τόσον περισσότερο θὰ σὲ τρώγῃ ἡ μύτη σου. Ἄν θέλῃς νὰ μὲ πιστεύσῃς, βάλε τὰς χεῖράς σου εἰς τὸν κόλπον σου, σκέψου περὶ ἄλλων πραγμάτων, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ πόνος σου θὰ καταπραυνθῇ.

— Εἶναι εὐκόλον νὰ τὸ λέγῃς ἐνδοξότατε, ἀνέκραξεν ὁ ἐπαίτης ἔξω ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἂν ἠδυνάμεθα νὰ ἀλλάξωμεν μύτας διὰ πέντε μόνον λεπτά, θὰ ἡλλαζες γνώμην.

— Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀλλάχ, ὁ ἀνθρώπος δύνανται ὅ,τι θέλει, καὶ δὲν θὰ μὲ πείσῃς ὅτι ἂν ἤθελες σταθερῶς δὲν θὰ κατάρθωνες ν' ἀφήσῃς εἰς τὴν μύτην σου ὀλίγην ἀνάπαυσιν. »

Ὁ βεζύρης εἶχε πλησιάσει ὀλίγον κατ' ὀλίγον· εἶχε πάντοτε πρεσβεύσει ὅτι, τὸ συμφέρον τοῦ κυρίου του ἦτο νὰ μὴ ἐμβαίνῃ εἰς τὰ ὦτά του κἀνεῖς λόγος

χωρίς αὐτὸς νὰ δύναται νὰ τὸν ἐξελέγῃ, καὶ ἤτοι-
μάζετο νὰ παρέμβῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅταν, ἰδὼν αἰ-
φνιδίαν ἀστραπὴν διασχίσασαν τὸ βλέμμα τοῦ Σουλ-
τάνου, ὑπέθεσεν ὅτι ἡ στιγμή δὲν θὰ ἦτο κατάλ-
ληλος.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ ἡγεμὼν καὶ κύριός του συνέ-
λαβεν ἰδέαν τινὰ ἐξ ἐκείνων αἰτινῶν εἰς μόνον τὸν
νοῦν τῶν ἀνθρώπων εἰς τοὺς ὁποίους ὅλα εἶναι προ-
σιτὰ δύνανται νὰ καταβῶσιν.

Κρυφία προαίσθησις ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἀτυχῆ
βεζύργην ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ μετεμελεῖτο μίαν ἡμέ-
ραν διότι κατηγόρησε τὴν μύτην ἑνὸς ἀέργου φελ-
λάχου.

Δ΄.

Δὲν ἠπατάτο.

Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίτ, στραφεὶς πρὸς τὸν
ἐπαίτην εἶπεν·

« Σ' ἀρέσει, Ἀλῆ, ν' ἀνταλλάξῃς τὰ πενιχρὰ ῥά-
κη τὰ ὅποια σὲ σκεπάζουν μὲ καλὰ ἐνδύματα, καὶ
τὴν πείναν μὲ τὴν ἀφθονίαν; Δὲν θὰ ἐχαίρεσο νὰ
ἔχῃς κατοικίαν τὸ παλάτιον αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου,
νὰ ἦσαι ἐκεῖ ὡς εἰς τὴν οἰκίαν σου, καὶ νὰ διαχειρί-
ζεσαι τόσα χρυσὰ νομίσματα ὅσα θὰ σ' ἐχρειάζοντο
διὰ νὰ ἦσαι πλούσιος μεταξὺ τῶν πλουσιωτάτων;
Ὅλα αὐτὰ εἰσπορεῖς νὰ τὰ ἀπολαύσῃς εὐθὺς.

— Ἀ! Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ ἐπαίτης ἐκπε-
πληγμένος, διότι ἀνεγνώρισεν ὅτι μόνος ὁ Σουλτάνος
ἠδύνατο νὰ εἴπῃ τοιαῦτα πράγματα. Ἀ! Μεγαλειό-
τατε, τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ ἀξιωθῶ τόσον θαυ-
μασίαν ἀλλαγὴν τῆς μοίρας μου; Ὁμίλησε τίποτε,
ὄχι, τίποτε δὲν μὲ εἶναι ἀδύνατον διὰ νὰ γίνω ἄξιος
τῆς καλλοσύνης σου! »

Καί, πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἡγγίζε τὸ μέτωπον
εἰς τὸ γῶμα, καὶ ἐφίλει κλαίων τοὺς κροσσούς τοῦ
ἐνδύματος τοῦ σεβαστοῦ του κυρίου.

« Τίποτε, καὶ ὀλιγώτερον παρὰ τίποτε, ἀπεκρίθη
ὁ Σουλτάνος. Πρέπει νὰ μὲ ὑποσχεθῇς κάτι καὶ νὰ
τηρήσῃς τὴν ὑπόσχασίν σου. Ἀλλὰ εἰςευρε καλὰ, ἂν
τὴν παραβῇς ποτὲ, ἢ συνείδησις θὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ
σὲ παλουκώσω. Μισῶ τοὺς ἐπιόρκους, καὶ δυστυχῶς
τίποτε δὲν εἶναι σπικνιώτερον ἐδῶ κάτω ὅσον ὄρκος
καλῶς τηρούμενος.

— Ὑπόσχομαι, ὑπόσχομαι, ἀπεκρίθη πάλιν ὑπὸ
συγκινήσεως ὁ Ἀλῆς. Ὁρκίζομαι ὅτι θέλει ἡ Μεγαλειό-
της σου. Νὰ μὴ πεινῶ, νὰ μὴ διψῶ, μήτε νὰ ζεσταί-
νωμαι, μήτε νὰ κρυόμην πολὺ, νὰ γνωρίσω τὰς ἡδονὰς
τοῦ βίου, νὰ λησμονήσω τὰς ταλαιπωρίας του, νὰ αἰ-
σθανθῶ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐμένειν ἐπιστρέφουσιν
πάλιν εἰς τὴν καρδίαν μου, νὰ ζήσω τέλος πάντων καὶ
ν' ἀποθάνω χωρὶς νὰ καταρῶμαι τὴν ὑπαρξίν μου,
χωρὶς ν' ἀναγκάζωμαι νὰ βλασφημῶ ὡς ἐβλασφη-
μησας συχνότατα, Ἀ! Μεγαλειότατε, τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ

εἶναι ἀνεκτίμητα δι' ἐμέ. Εἰπέ με τί καταδέχεσαι
νὰ ἀπαιτήσῃς ἀπ' ἐμέ, καὶ ἐκ προοιμίων ὑπογράψω.

— Ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, νὰ
ὑποσχεθῇς, ἀπὸ τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν
θὰ ἦσαι ξένος μου ὅτι δὲν θὰ σκεφθῇς περὶ τῆς μύ-
της σου, ὡς ἂν μὴ εἴχες ποτὲ μύτην καὶ μόνον μετὰ
ἐξ μῆνας ὀλοκλήρους θὰ φέρῃς εἰς αὐτὴν τὴν χεῖ-
ρά σου

— Τοῦτο μόνον; εἶπεν ὁ ἐπαίτης. Εὐθὺς, Με-
γαλειότατε, τὸ συμ' ὄλαιον ἐγίνε. Πῶς! δὲν ἔχεις
ἄλλους ἔρους νὰ ἐπιβάλῃς εἰς τὸν δοῦλόν σου; Τό-
σον ὀλίγον μόνον, διὰ τίποτε, διότι δὲν εἶναι τίποτε,
εἶναι παιγνίδι αὐτὸ τὸ ὅποιον μὲ ζητεῖς! Ἐγὼ πτω-
χὸς ἀποθνήσκων εἰς τὴν δυστυχίαν εἰς τὴν ὁ-
ποίαν εὐρίσκομαι, ἐγὼ πτωχὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἔφαγε
ποτὲ παρὰ τὸ ἡμισυ τῆς πείνας του, θὰ εἶμαι μετ'
ὀλίγον ἄνθρωπος χορτασμένος, τυχερὸς, εὐτυχής....

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Σουλτάνος, καὶ προσθέτω
μάλιστα, εἶπε προσβλέπων τὸν βεζύργην του μετὰ
μειδιάματος, τὸ ὅποιον ἔπηξεν εἰς τὰς φλέβας του
ὅλον τὸ αἷμα τοῦ ταλαιπώρου ὑπουργοῦ, προσθέτω
ὅτι ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ πολὺ τὴν καθαρότητα εἰς τὴν
αὐλήν μου καὶ θὰ δυσαρεστοῦμαι νὰ βλέπω παρ-
ημελημένην μύτην, ὁ βεζύργης μου τὸν ὅποιον βλέ-
πεις θὰ ἔχῃ τὴν ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν νὰ σοῦ κρατῇ
τὸ πρόσωπον καθαρὸν καθὲν σφάλμα ἀπαιτεῖ τιμω-
ρίαν· σὲ ἐσυκοφάντησεν, αὐτὸ θὰ ἦναι ἡ τιμωρία του.

— Πῶς, Μεγαλειότατε, ἀνέκραξεν ὁ Βεζύργης,
ἐγὼ, ἐγὼ ὁ ἴδιος;

— Εἶπα, ἀπεκρίθη ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίτ
μὲ ὕφος μὴ ἐπιτρέπον ἀπάντησιν.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλῆς ἀναστειθεὶς ἐπήδα ὑπὸ χαρᾶς.

« Τὴν μύτην μου! ἐκραύγαζε· ἀλλὰ μὲ μέλει δι'
αὐτὴν ὅσον καὶ διὰ τὸ πρῶτόν μου ζευγάρι παπου-
τσιῶν. Ὁρκίζομαι μὰ τὸν Μωάμεθ νὰ μὴ τὴν ἐγγί-
σω ἐν ὅσῳ ζῶ· ἐξ μῆνας δὲν εἶναι ἀρκετόν »

Δύο ὥρας μετὰ τὴν ἀξιωμανημένον ταύτην
συνομιλίαν, ὁ ἐπαίτης Ἀλῆς κατεῖχε ἐν τῶν ὡραιό-
τέρων δωματίων τοῦ παλατίου.

Ἡ μεταμόρφωσις ἦτο ἐντελής· τὸν ἔλουσιν καὶ
τὸν ἐμύρωσαν, τοῦ ἐδοστρύχισαν τὸ γένειον, ἐμύριζε
καλὰ, ἦτο θαυμάσιος.

Κεκαλυμμένος ὑπὸ λαμπρῶν χρυσοφάντων καὶ
μεταξίνων ἐνδυμάτων, εἶχε τόσῳ μεγαλοπρεπὲς
ὕφος, τῇ ἀληθείᾳ, ἂν καὶ εἶχε τὴν ῥίνα ἐρυθράν, ὥς-
τε οἱ αὐλικοὶ ἡρώτων ἀλλήλους κρυφίως τίς νὰ ἦτο
τάχα ὁ ἐπίσημος αὐτὸς ἄνθρωπος. Οἱ τὰ πάντα γι-
νώσκοντες ἐβεβλίσαν ὅτι ἦτο μονάρχης εἰς ἐπίσκε-
ψιν τοῦ Σουλτάνου. Ὅταν εἶδον ὅτι εἰς τὸ παραμι-
κρότερόν του νεῦμα ὁ ἀλαζὼν βεζύργης ἐπλησίαζεν
αὐτόν, εἴτε διὰ νὰ πλύνῃ τὴν μύτην του μὲ μολό-
χας ἄνθη, εἴτε διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ταπεινὴν ὑπα-

ρεσίαν, τὴν ὁποίαν εἰξεύρομεν, κάνεις πλέον δὲν ἀμφίβαλλε.

Ε΄.

Ὅλα ἐβάδιζον κατ' εὐχὴν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, καὶ ἐπίστευε, ὅτι ὁ Ἀλῆς εἶχεν εὖρει τὴν εὐτυχίαν. Ἐπλεον εἰς τὴν χαρὰν ἐπινεν, ἔτρωγε καὶ ἐκοιμᾶτο ὡς ἄνθρωπος ὅστις νομίζει ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν τριῶν τούτων καθηκόντων περιλαμβάνει ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους εὐτυχίας. Τὴν δευτέραν ἐβδομάδα λησμονήσας ὀλίγον αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπέλαυσε τὴν θέαν τῶν περὶ αὐτὸν θαυμασίων. Παρετῆρει, ἐξήταζεν, ἐθαύμαζε, κατέκρινε μάλιστα, καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ἡ μικροτέρα του διασκέδασις. Δὲν ἦτο ἄνθρωπος ἀμειρος ἐρθοῦ λόγου ὁ Ἀλῆς· ἡ δυστυχία εἶναι σχολεῖον ὠφελοῦν ὅσους δὲν φρονεῖ. Συνέβαινεν ἐνίοτε εἰς τὸν Ἀλῆν, κατὰ τὰς συνεντεύξεις εἰς τὰς ὁποίας τὸν προσεκάλει ὁ κύριός του, νὰ τὸν ἐκπλήττῃ διὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν παρατηρήσεών του. Οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πράγματα τῆς αὐλῆς, μετὰ τὸ πρῶτον θάμβος, ἐδείχθησαν εἰς αὐτὸν μετὰ παραδόξου εὐκρινείας. Εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον κοινὴ πλάνη τὸ νὰ νομίζῃ τις ὅτι τὰ φαινόμενα ἀπατῶσιν ἐπὶ πολὺ τοὺς μικροὺς ἀνθρώπους. Εἶναι εὐκολώτερον νὰ μετρήσῃ τις ὀρθῶς τὰ πράγματα ἀπὸ κάτω ἐπάνω ἢ ἀπὸ ἐπάνω κάτω, διότι ὀλιγώτερον ὑπόκειται εἰς τὴν ζάλην. Ὁ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίχ ἐθαύμαζε.

« Ποῖος σ' ἔμαθεν ὅλα αὐτὰ ἔλεγεν ἐνίοτε εἰς τὸν Ἀλῆν.

— Εἶναι τάχα ἐπιστήμη νὰ βλέπῃ κάνεις ὅ,τι βλέπει; ἀπεκρίνετο ὁ ἐπαίτης. Ὅλοι οἱ περὶ σέ, ἐξαιρουμένων δύο ἢ τριῶν, μίαν μόνην ἰδέαν ἔχουν· πῶς νὰ διατηρήσουν τὴν θέσιν των καὶ πῶς νὰ ἀντλοῦν ἀπὸ τὸ ταμεῖόν σου. Τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον ἀπλοῦν ὥστε καὶ δι' ἓνα τυφλὸν εἶναι φανερόν. Διὰ τί ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος θέλει νὰ καταγίνεται περισσότερον εἰς τὰς ὑποθέσεις σου ἢ εἰς τὰς ἐδικὰς του; Σταύπησε τὰ αὐτιά σου, γύρισε τὴν ῥάχιν εἰς τὴν αὐλήν σου, ἰδὲ ἀπὸ τὰ παράθυρά σου· μεταξὺ τοῦ πλήθους ἐκείνου, τὸ ὅποιον κινεῖται ὑπὸ τοὺς ἐξώστας σου περᾶ καὶ ἐξαναπερᾶ ἡ ἀλήθεια. Τί ἔχει νὰ κάμῃ εἰς τοὺς τάπητάς σου; Νομίζεις ὅτι οἱ κύριοι αὐτοὶ θὰ τὴν ἄφηναν νὰ τρέξῃ μὲ τὸ ἔνδυμα εἰς τὸ ὅποιον ἀρκεῖται;

— Οἱ πτωχοὶ σκέπτονται, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Σουλτάνος, καὶ ὑπάρχουν πολλοὶ πτωχοί! »

Αἱ δύο αὗται ἀνακαλύψεις τὸν καθίστων πολὺ σκεπτικόν.

Σ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΤΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ.

Ὁ αἰδεσιμώτατος ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος ὁ Ξηροποταμηνός, ἑξαρχος ἄλλοτε τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνου, κληρικός οὐ μόνον πολλὴν φιλογένειαν ἀλλὰ καὶ παιδείαν ἐκκλησιαστικὴν τε καὶ θύραθεν ἔχων, συνέστησε τρία ἱστορικὰ διαγωνίσματα, ὀρίσας εἰς ἀμοιβὴν ἐκάστου ἀνὰ 2400 δραχμάς. Τὸν ὀρισμὸν δὲ τῶν θεμάτων καὶ τὴν κρίσιν τῶν συγγραφῶν ἀνέθετο εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικὸν Σύλλογον, περὶ οὗ εἶπομεν ἄλλοτε ὀλίγα πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Πανδώρας*. Δημοσιεύοντες τὴν τε ἐπιστολὴν τοῦ φιλογενεστάτου ἀρχιμανδρίτου καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν θεμάτων, συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τῷ ἀγωνοθέτῃ, ὅτι ἀληθῆς εὐεργεσίαν ἀπέδωκε τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἐκλέξας τρόπον ἐκ τῶν φερόντων ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἐπίδοσιν αὐτῆς. Θαυμάζομεν πρὸς τούτοις αὐτὸν ὅτι εἰ μὴ πρῶτος, μετὰ τῶν πρώτων ὁμῶς καὶ εὐαρίθμων κληρικῶν ὁμολογεῖ, ὅτι τὸ καθῆκον τῆς διαδόσεως τῶν φώτων, ἀπόκειται πρὸ πάντων εἰς τοὺς θεράποντας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὡς πολλάκις εἶπομεν, τὰ σχολεῖα μόνον δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸν φωτισμὸν τῶν ἐθνῶν· ἀνάγκη ἀναπόφευκτος νὰ συνυπάρχωσι καὶ ὠφέλιμοι συγγραφαί, τῶν ὁποίων ἡ δημοσίευσίς νὰ ἐνισχύεται, ὅπως ἐνισχύεται καὶ τῶν σχολείων ἡ διατήρησις. Οἱ εὐτυχήσαντες νὰ ἔχωσι πρὸς τὴν ἀγάπῃ τῆς πατρίδος καὶ περιουσίαν, ἃς μιμηθῶσι τὸν σεβάσμιον ἀρχιμανδρίτην, ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν διὰ συγγραφῶν διάδοσιν τῶν φώτων· ἃς μιμηθῶσι τὰς βιβλικὰς ἐταιρίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, αἵ τινες ἐκζητοῦσι τὸν φωτισμὸν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐπιτυχάνουσιν αὐτὸν διὰ δαφιλεστάτης διανομῆς βιβλίων. Τοῦτ' αὐτὸ συνιστῶμεν καὶ εἰς τὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, οὗ τινος ἡ σωτήριος ἐνέργεια ἐπὶ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς θέλει ἀποβῇ δραστηριωτέρα, ἐὰν δὲν περιορίζῃ τὰ κοινωφελῆ αὐτοῦ ἔργα ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς ὁμηγύρεως.

Ἰδοὺ τὰ ἔγγραφα·

Πρὸς τὸν Κ. Ἡροκλῆ Βασιάδην, Πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Κύριε Πρόεδρε!

Εὐτυχήσας νὰ παραστῶ ἐν τῇ ἐπιτελείῳ παρηγύρει τῶν πρὸ διετίας περίπου συγκροτηθέντων Συλλόγων, Φιλολογικοῦ τε καὶ Ἱατρικοῦ, καὶ ἐκ τοῦ σθένεγγος κατανοήσας τί δύνανται νὰ κατορθώσωσι παραπλήσιοι Σύλλογοι, κρατυνόμενοι καὶ ὁσημέραι προαγόμενοι, συνησθάνθη τὸ καθῆκον, ὅπερ